

משרד החינוך

תוכנית חומש

חינוך לבטיחות
ומניעת היפגעות ילדים מתאונות

מדינת ישראל

משרד החינוך | אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית

תוכן עניינים

2	פתח דבר
3	פרק א': מבוא
3	ניהול תחום הבטיחות במשרד החינוך: מדיניות
3	הבטיחות כ"ערך ליבה"
4	חינוך לבטיחות
4	מחויבות ואחריות
5	ניהול ידע
6	נתוני היפגעות עדכניים של ילדי ישראל
6	תמונת מצב היפגעות ילדים בישראל
7	תרשימים
12	מיפוי הסיכונים העיקריים, בחלוקה לגילאים ולזירות היפגעות
12	קבוצת גיל 0-4
13	קבוצת גיל 5-9
13	קבוצת גיל 10-14
14	קבוצת גיל 15-17
15	פרק ב': תוכנית החומש למניעת היפגעות של ילדים
15	רקע
16	עקרונות מנחים לתוכנית אפקטיבית בחינוך לבטיחות
18	מיפוי סיכונים ומטרות
18	כלי עבודה למפתחי תוכן: טבלאות מיקוד סיכונים ומטרות
18	מבנה הכלי
18	תהליך העבודה
50	פירוט עיקרי המשימות ותחומי האחריות שהוגדרו לתוכנית חמש שנתית
51	מנהל פדגוגי
52	מנהל חברה ונוער
53	חינוך גופני
54	הסברה
55	מחקר
55	מדידה והערכה
55	הקמת מאגר נתוני היפגעות ילדים בישראל

פתח דבר

החינוך לבטיחות הינו חובה מוסרית ומקצועית המוטלת עלינו, המחנכים, הפועלים לשמירה והגנה על בטיחותם ושלומם של הילדים. משרד החינוך בהובלת אגף בכיר לביטחון, שעת חירום ובטיחות סביבתית גיבש תכנית מערכתית רב שנתית לבטיחות ילדים, אשר מטרתה צמצום היפגעות ברת מניעה של ילדים מתאונות בישראל. התוכנית מבטאת את המחויבות והאחריות שלנו לפתח, להוביל ולהטמיע תפיסה של בטיחות בקרב ילדים, הורים וקהילה, כאמצעי להתמודדות עם 'מגפת האלף השלישי' (כהגדרת ארגון הבריאות העולמי).

תוכנית החומש למניעת היפגעות ילדים בישראל הינה תוצר של ניתוח נתוני היפגעות ועבודת מטה הכוללת יחידות רבות במשרד. ערוצי הפעולה המרכזיים:

א. רתימת הנוער כשותף להובלת תהליכי חינוך ושינוי בקהילה

הפיכת בני הנוער למובילים ושותפים להסברה ולחינוך ילדים, הורים וקהילה, באמצעות התאמת התוכנית החינוכית של מנהיגות הנוער (מדצ"ים, משצ"ים), תנועות הנוער, ארגוני הנוער לאתגרים וליעדי התוכנית. רתימה והפעלת סטודנטים להדרכה בבתיים, בדגש על המגזר הערבי והבדואי. העברת תכני בטיחות ודגשים מעשיים לפני יציאה לחופשות "ארוכות" (קיץ, סוכות, חנוכה, פסח) בדגש על התנהגות בטוחה בים, בברכה, במרחבים הציבוריים ובטיולים על ידי תלמידי חנ"ג כנאמני בטיחות בחינוך.

ב. הכשרה וחניכת סגלי מערכת החינוך

הרחבה והעמקה של תהליכים חינוכיים העוסקים בנושא הבטיחות בהתאמה לסיכונים הקיימים בסביבת החיים של כל ילד. סגלי החינוך יקבלו הכשרה שייעודה העלאת הידע ו המודעות לסכנות המצויות בתוך ומחוץ לבית הספר, במרחב הביתי והציבורי ויובילו יוזמות מוסדיות ובקהילה. תינתן הכשרה מורחבת לקהלי יעד הנמצאים בסיכון גבוה להיפגעות, כגון - גני ילדים, מגזר לא יהודי, מגזר חרדי, תחום חנ"ג ועוד.

ג. הסברה

הדרכה והסברה בקרב הורים ותלמידים, באמצעות מפגשי הפעלה של הורים ותלמידים בגנים, בדגש על בדואים, ערבים וחרדים כקבוצות סיכון. שותפות/הובלת קמפיינים בתקשורת הארצית.

ד. הגדלת היקף שיעורי השחייה

הרחבת לימודי שחייה תוך מיקוד במגזרים ערבי, בדואי וחרדי מ-63,500 ילדים ל-90,000 בתוך חמש שנים.

אני קורא לכם לקחת חלק בהובלת השינוי

רותם זהבי – מנהל אגף בטיחות ארצי

פרק א': מבוא

ניהול תחום הבטיחות במשרד החינוך: מדיניות

מדיניות הבטיחות אותה מוביל משרד החינוך בשנים האחרונות בנויה ממספר נדבכים המשלימים האחד את השני:

הבטיחות כ"ערך ליבה"

בטיחות היא שם כללי לתחום של ההגנה מפני פגיעות גוף או נזק מתמשך בבני אדם. תחום הבטיחות מלווה כיום את האדם בכל אשר ילך: בבית, בדרך, במקומות העבודה והבילוי. הבטיחות היא ערך ליבה המכשיר את התלמיד לקראת חיים רוויי סיכונים ומציידת אותו בארגז כלים וכישורים להתמודד עמם במציאות.

גישת הבטיחות המאפשרת

המשרד מעודד שילוב ואיזון בין מימוש צרכי הבטיחות ובין השגת מטרות חינוכיות, תוך הקפדה שלא לחשוף תלמידים ועובדים לסיכונים שאינם קבילים. גישת הבטיחות היא של "בטיחות מאפשרת" ותומכת פעילות ולא בטיחות משתקת. מערכת החינוך פועלת למימוש המטרות החינוכיות שהיא מציבה לעצמה, כולל טיולים, לימודי מדעים, פעילויות חוץ, פעילות חינוך גופני, חינוך טכנולוגי וכדומה, והבטיחות מהווה חלק בלתי נפרד מכל הפעילויות החינוכיות והתהליכים המתקיימים במוסדות החינוך. לא ניתן יהיה לקיים פעילויות שיש בהן סיכונים ללא מתן מענה מתאים להקטנת הסיכונים.

השופט מישאל חשין ז"ל:

"אדם - כל אדם - הוא עולם לעצמו. אדם - כל אדם - הוא אחד, יחיד ומיוחד. ואין אדם כאדם. מי שהיה לא עוד יהיה ומי שהלך לא ישוב. וכבר לימדנו הרמב"ם על ייחודו של האדם (ספר שופטים, הילכות סנהדרין, יב, ג):

"נברא אדם יחידי בעולם, ללמד: שכל המאבד נפש אחת מן העולם - מעלין עליו כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת בעולם - מעלין עליו כאילו קיים עולם מלא".

הרי כל-באי עולם בצורת אדם הראשון הם נבראים ואין פני כל-אחד מהם דומין לפני חברו. לפיכך כל-אחד ואחד יכול לומר: בשבילי נברא העולם". (ע.פ. 1742/91)

חינוך לבטיחות

הבטיחות והבריאות הם ערכים חינוכיים שיש לחנך אליהם במסגרת מוסדות הלימוד. לכן, בנוסף לשמירה על בטיחות הצוות והתלמידים במוסדות החינוך ובפעילויות חוץ מוסדיות, המשרד מקדם תכניות לימוד שונות להטמעת תרבות בטיחות של התלמיד בכל הגילאים ובכל מעגלי החיים.

מחויבות ואחריות

העיסוק בבטיחות בכלל ובטיחות התלמידים והילדים בפרט הוא סמל וביטוי למחויבות ואחריות של הנהלת המוסד והמערכת כלפי התלמידים. המחויבות והאחריות של הרשות המקומית ושל הנהלת המוסד החינוכי לבטיחות (במובן המקצועי שלה ולא בסיסמאות) היא ביטוי אתי מופתי של מנהיגות ציבורית בחברה הישראלית.

א. מחויבות ואחריות הנהלת משרד החינוך

הנהלת המשרד מחויבת להתוות מדיניות ברורה, ולספק הכוונה, נהלים וכלים לקידום השמירה על הבטיחות במוסדות החינוך. המשרד מפרסם, מעת לעת, דרישות בטיחות מחייבות באמצעות הנחיות, נהלים, ותקנים בחוזרי המנכ"ל, ועל מנהלי המוסדות וממלאי תפקידים רלוונטיים ברשויות המקומיות וכן בבעליות אחרות לנהוג על-פי הנחיות מחייבות אלה. המשרד מנחה את מוסדות החינוך לסוגיהם לעמידה בדרישות כל דין, ובדרישות רלוונטיות אחרות לבטיחות ולבריאות, כולל עמידה בדרישות תקנים מחייבים, בהוראות יצרן, ובהנחיות של גורמים מוסמכים. לטובת מימוש מיטבי של ההנחיות, המשרד, בעצמו או באמצעות הרשות המקומית, מעמיד אנשי מקצוע בבטיחות לסיוע למנהל המוסד החינוכי במימוש מטרות הבטיחות, ולצורך יעוץ מקצועי. כמו כן, המשרד מקיים מבדקים וביקורות בטיחות מטעמו במוסדות חינוך וברשויות המקומיות, על מנת לעודד ולוודא עמידה בדרישות הבטיחות, כולל התאמת תשתיות קיימות לייעודן החינוכי.

ב. מחויבות ואחריות הרשות המקומית / הבעלות על המוסדות

הבעלות או הרשות אחראית להעמיד בכל עת מוסדות ומתקני חינוך בטוחים, ראויים ומותאמים לשימושם של תלמידים וילדים. בכלל זה - מבנים, תשתיות, מעבדות, אולמות, מתקני ספורט וכדומה. על הרשות המקומית או בעלות לגבש וליישם תכנית עבודה מתקצבת לסילוק מפגעי בטיחות ולביצוע פעולות מתקנות במבנים, בתשתיות, בחצרות ובמתקנים במוסד החינוך ובסביבתו המידית. התכנית תתבסס על מבדקים וסקרים תקופתיים, ותיערך בשיתוף עם הנהלת המוסד החינוכי.

ג. ניהול הבטיחות במוסדות

מנהל המוסד עומד בראש מערך ניהול הבטיחות במוסד, ולו האחריות העליונה לבטיחות השוהים והפועלים במסגרתו. לצד מנהל המוסד קיימים בעלי מקצוע מוסמכים המסייעים לו במימוש מטרות הבטיחות.

בכל מוסד תקום "תוכנית ניהול בטיחות" פנימית המעודכנת מדי שנה, ובה יעדי הבטיחות, הקצאת תחומי סמכות ואחריות לבטיחות, וכן כל פעילויות הבטיחות המתוכננות לאותה שנה.

ניהול ידע

משרד החינוך פועל כדי שכל איש צוות, וכל תלמיד, יקבלו מידע על הסיכונים אליהם הם חשופים בפעילויות השונות, וכן על אמצעי ההתגוננות מפני פגיעה. אתר האינטרנט של משרד החינוך מסייע לניהול ידע בבטיחות, ובו מידע מפורט על חוזרים, נהלים, גורמי סיכון, טפסים, רשימות איכון ועוד. האתר נגיש לכל. כמו כן, המשרד מטפח תרבות של שיתוף ידע בבטיחות בין מוסדות החינוך, עם יחידות המשרד השונות, וכן עם גופים רלוונטיים חיצוניים למשרד.

א. דיווח ובדיקת תאונות ואירועי בטיחות

קיימת חובת דיווח על כל אירוע בטיחותי או פגיעה בבריאות, המתרחש במהלך פעילות חינוכית בין כתלי המוסד ומחוצה לו. יש לדווח לפי הנהלים המפורסמים על כל תאונה, פגיעה בבריאות, ואירוע בטיחותי ("כמעט ונפגע", אירוע מסוכן) – הן של צוות העובדים והן של התלמידים. כל אירוע בטיחותי וכל תאונה נבדקים לעומקם במטרה לחשוף את הגורמים השורשיים לאירועים אלה ולהפיק לקחים ופעילות מעשית למניעת הישנות המקרה ולצרכי למידה והטמעה.

נתוני היפגעות עדכניים של ילדי ישראל

עיון בנתוני ההיפגעות של ילדי ישראל בשנת 2017 מאפשר מיפוי הסביבות, הגילאים והתחומים שבהם ילדים נפגעים, בהשוואה לשנים קודמות, בהשוואה למדינות אחרות ועוד. כך, נתונים אלו מאפשרים לנו לזהות את הסיכונים ואת פוטנציאל הסיכון הקיים בהקשר לסביבה, גיל, מחוז, מגזר, סוג ומועד פעילות, כבסיס לבניית תוכנית חינוך ומניעה שמטרתה צמצום היפגעות ילדים. להלן תמצית הנתונים:

תמונת מצב היפגעות ילדים בישראל

כ- 8.4% מילדי ישראל נפגעים מדי שנה, שהם 222,716 ילדים. בחינה של דירוג בינלאומי שבדק את היקף תמותת ילדים מהיפגעות בלתי מכוונות מעלה כי ב-15 השנים האחרונות אין שיפור בדירוגה של ישראל, שנמצאת במקום ה-22 בשיעורי התמותה מבין 35 מדינות ה-OECD.

- בשנת 2016 דווח על 118 מקרי מוות של ילדים ובני נוער מהיפגעות בלתי מכוונות. שתי זירות ההיפגעות העיקריות בשנים 2012-2016 הן 'בית וחצר הבית' ו-'דרך', שחלקה של כל אחת מהן מסך מקרי התמותה הינו כ-37%. כ-16% ממקרי התמותה התרחשו עקב היפגעות בזירת 'המרחב הציבורי', כ-4% ב-'מוסד חינוכי' וכ-1% בלבד ב-'מקום עבודה'. בכ-5% מהמקרים לא ידוע מקום ההיפגעות.
- בשנת 2017 דווח על 144 מקרי מוות של ילדים ובני נוער מהיפגעות בלתי מכוונות, (השקולים לשיעור תמותה של 5.1 מקרים למאה אלף ילדים ובני נוער). נתון זה מגלם עלייה משמעותית של 18.4% בשיעור מקרי התמותה בהשוואה לממוצע השנים 2014-2016 (4.3 מקרי תמותה למאה אלף ילדים).
- הסיכון לתמותה של ילדים חרדים בגילאי 0-4 ובגילאי 15-17 גבוה פי שניים בהשוואה לילדים בכלל הישובים היהודיים.
- הסיכון לתמותה של ילד ערבי גבוה פי שלושה בהשוואה לילד יהודי.
- ילדים בדואים מהווים 20% מאוכלוסיית הילדים הערבים, אך כ-33% מסך ההרוגים במגזר זה.

בחודשי הקיץ ילדים ובני נוער נפגעים הרבה יותר. נתוני היפגעות ילדים בקיץ 2017:

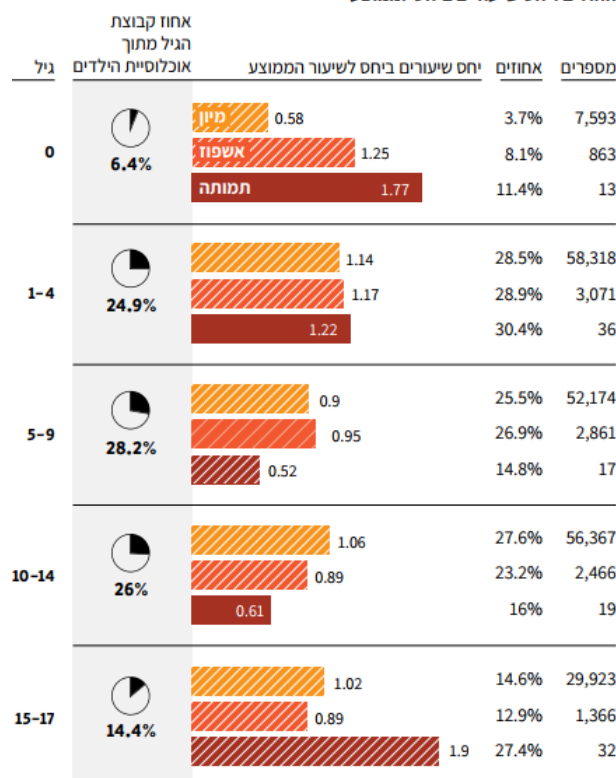
- בקיץ האחרון היה מספר נפגעים גדול משמעותית ביחס לממוצע בארבע השנים שקדמו, 43 נפגעים לעומת 23 בממוצע בשנים קודמות..
- הסיבות העיקריות להיפגעות בחופשת הקיץ הן תאונות דרכים, נפילה וחנוק.
- בקיץ 2017 מספר מקרי התמותה מתאונות דרכים בחופשת הקיץ עמד על 24, לעומת כ-7 בשנים 2012-2016. ילדים בני 0-4 ובני נוער בגילאי 15-17 הם הנפגעים העיקריים בתאונות דרכים בחופשה.
- ילדים בגילאי לידה עד 3 שנים מהווים כ-40% ממקרי התמותה - פי 1.6 מחלקם היחסי באוכלוסיית הילדים ובני הנוער. בקיץ 2017 כ-75% ממקרי התמותה הללו התרחשו בבית.
- גילאי 17 מהווים כ-16% ממקרי התמותה בחופשה, פי 3.1 מחלקם היחסי באוכלוסיית הילדים ובני הנוער.
- קיים גידול במקרי התמותה של ילדים כנוסעים בתחבורה ציבורית (חמישה מקרים בשנת 2017 לעומת ממוצע של 0 מקרים בשנים 2013-2016), וכנוסעים/נהגים ברכב פרטי (תשעה מקרים בשנת 2017 לעומת ממוצע של כשלושה מקרים בשנים 2013-2016).

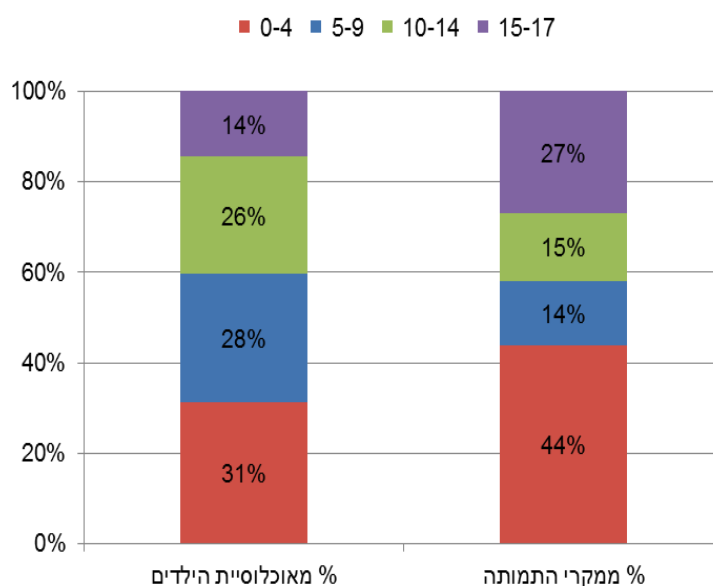
תרשימים

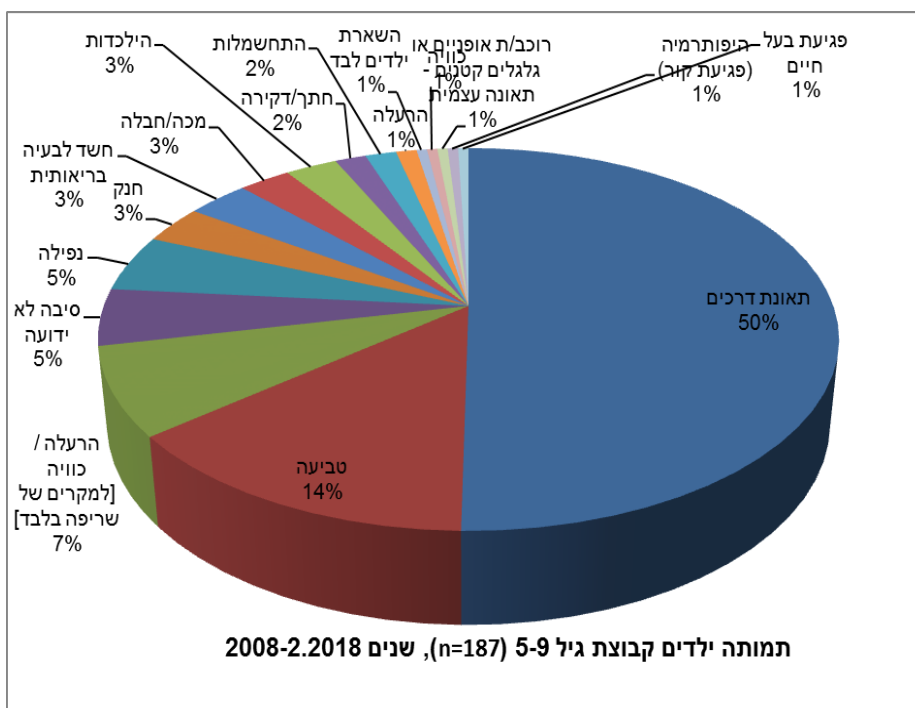
מובאים מ: "דו"ח בטרם לאומה 2017 - תמונת מצב של היפגעות בלתי מכוונת של ילדים בישראל".

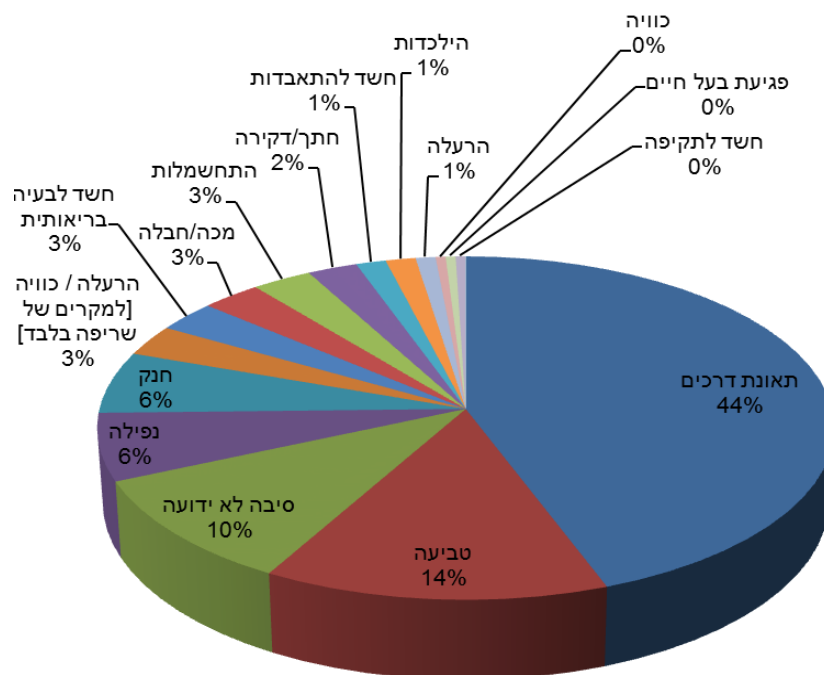
תרשים 24: היפגעות ילדים לפי חומרת ההיפגעות וגיל: פנייה לחדרי מיון (-2012), אשפוז (2012-2010), ותמותה (2015-2011), בממוצע בשנה, מספרים, אחוזים ויחס שיעורים ביחס לממוצע

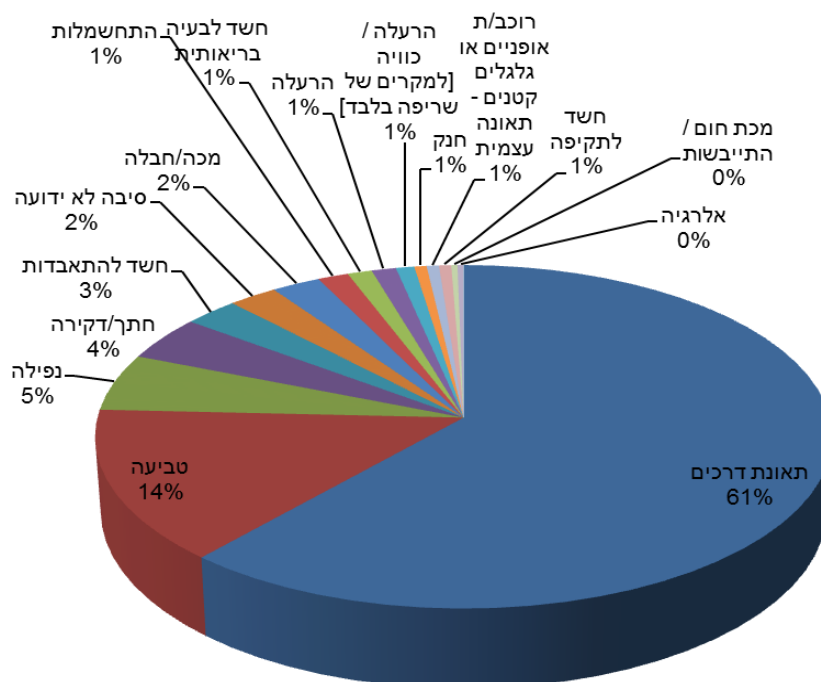
מקורות: מאגר 'תיעוד היפגעות מהתקשורת', ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים; קובץ רישום טראומה, המרכז הלאומי לחקר טראומה ורפואה דחופה, מכון נרטינג; עיבודים מיוחדים לנתוני מאגר מידע מרכזי ביקורים במיון, משרד הבריאות.

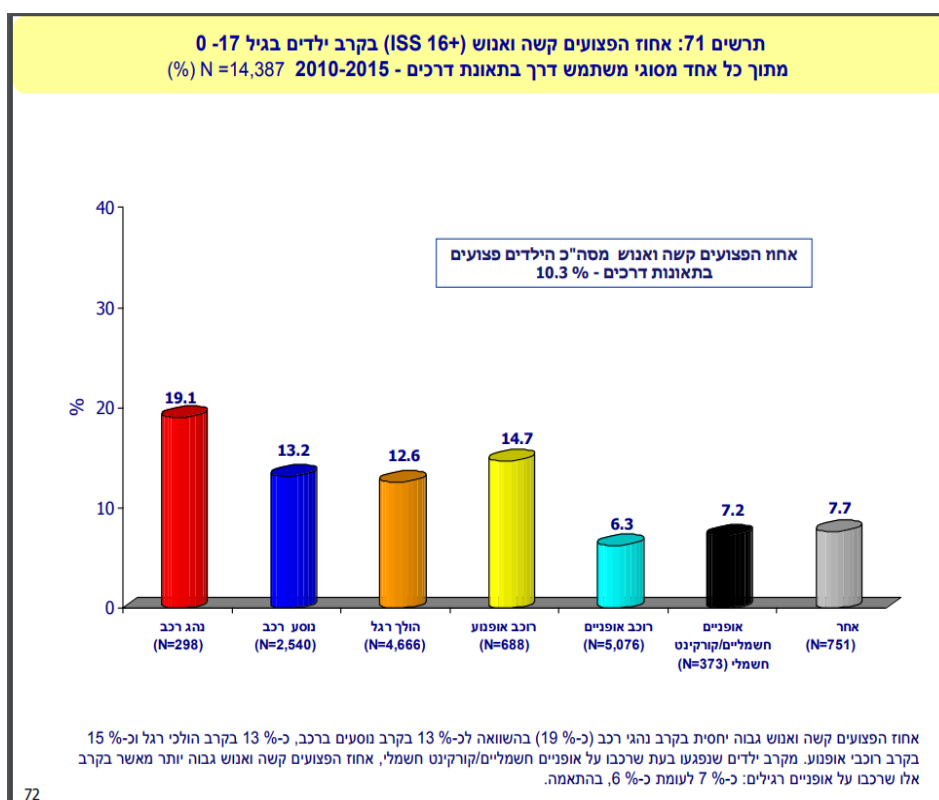
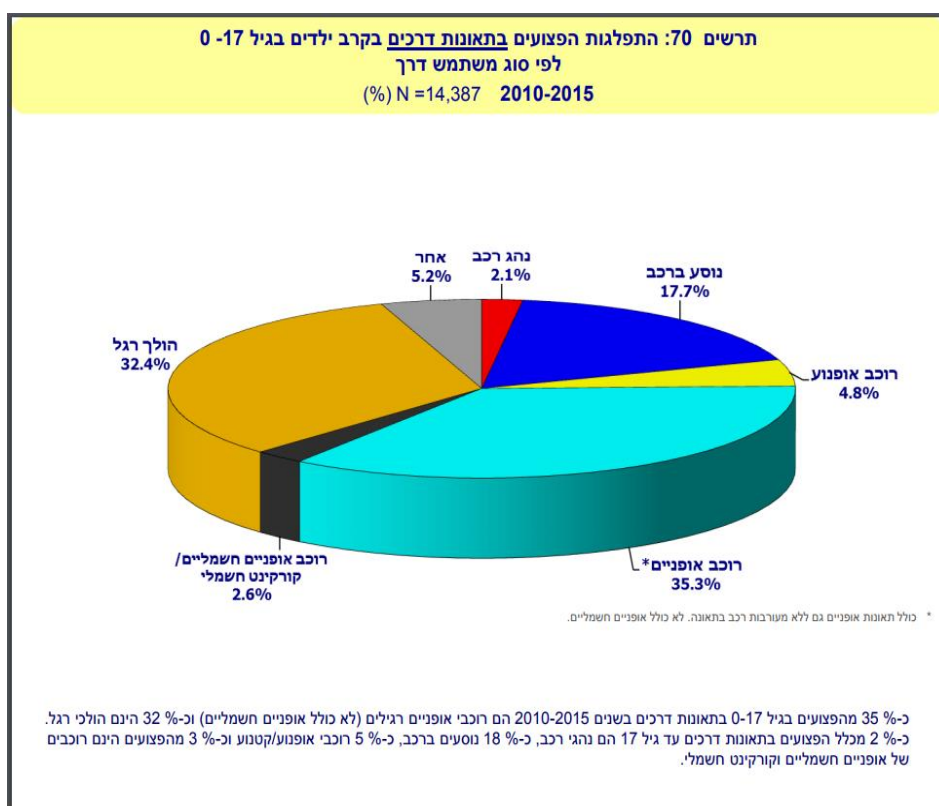
תמותה ילדים קבוצת גיל 10-14 (n=205), שנים 2008-2018

תמותה ילדים קבוצת גיל 15-17 (n=334), שנים 2008-2018

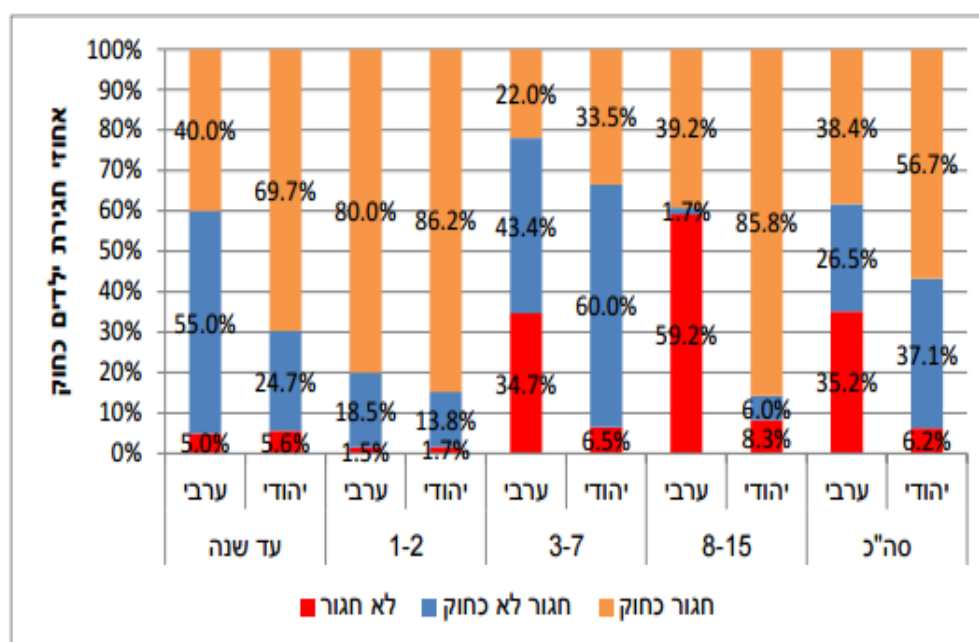

מתוך : פגיעות טראומה בישראל 2010-2015 (המרכז הלאומי לחקר טראומה ורפואה דחופה, דו"ח לאומה
(2016)

מתוך סקר תצפיות ארצי בנושא שימוש באמצעי ריסון לילדים בכלי רכב פרטיים 2016 :

איור 12 : התפלגות חגירת ילדים על פי דרישות החוק בקרב המגזר הערבי והיהודי, בחלוקה לפי גיל הילד
(N יהודי = 1215 ; N ערבי = 378)

מיפוי הסיכונים העיקריים, בחלוקה לגילאים ולזירות היפגעות

על פי "דו"ח בטרם לאומה 2017 - תמונת מצב של היפגעות בלתי מכוונת של ילדים בישראל".

קבוצת גיל 0-4

זירת ההיפגעות העיקרית היא 'בית וחצר הבית'

מנגנון היפגעות	נפילות	חנק	כוויות	טביעות	תאונות דרכים
נתונים עיקריים	המנגנון השכיח ביותר המוביל למיון ואשפוז, במרחב הציבורי ובמוסד חינוכי.	המנגנון המוביל לתמותה בגיל הרך. רוב מקרי החנק הם במעורבות מזון ולאחר מכן עקב שאיפת גוף זר.	קבוצת זו הינה הקבוצה בעלת הסיכון הגבוה ביותר להיפגעות מכוויות בכלל ומכוויות במעורבות נוזלים חמים בפרט.	מעל מחצית ממקרי הטביעה למוות קורים בבית ובחצר הבית, והשאר קורים במרחב הציבורי.	
תרחישים עיקריים	הגורם העיקרי לפגיעה קשה הוא נפילה מגובה במעורבות מדרגות ורהיטים (מיטה, שידה, ספה וכו').	קבוצת הגיל 0-4 הינה הקבוצה בעלת הסיכון הגבוה ביותר להיפגעות עקב חנק ממזון ושתייה. בתוך קבוצת גיל זו, גילאי לידה עד שנתיים (שנתונים 0-1) הינם בעלי הסיכון הגבוה ביותר לסוג זה של היפגעות, כאשר גילאי לידה עד שנה בסיכון יתר לתמותה וגילאי שנה עד שנתיים בסיכון יתר לאשפוז.	נוזלים חמים הם הסיבה העיקרית לפניה למיון ולאשפוז עקב כוויות: יותר ממחצית ממקרי הפניה למיון בגין כוויות הם במעורבות נוזלים חמים (שתייה חמה, מזון נוזלי חם, שמן וכו'), וכ- 80% ממקרי האשפוז בגין היפגעות מכוויות הינם במעורבות נוזלים חמים.	"בבית ובחצר הבית": שליש ממקרי הטביעה למוות קרו בדלי/גיגית, שליש קרו בבריכה ומעט פחות משליש באמבטיה. במרחב הציבורי - מקרי מוות מטביעה קורים בעיקר בבריכות ציבוריות או בנופש.	
היבטים מגזריים	בחברה הערבית- הגורם המוביל להיפגעות הוא נפילה במעורבות מדרגות, ללא מעקות או בשל משחק על המדרגות לבד		במגזר הערבי נוזלים חמים מהווים את הגורם העיקרי לכוויות, הגורם השני: אש בדרום ומוצקים במגזר החרדי ניתן לראות פגיעה ממיחמים ומפלסות שבת		דריסה לאחר היא גורם המוות המוביל בילדים בגיל 0-4 בחברה הבדואית
היבטים נוספים		הרגלי אכילה והתאמת מזון לגיל וליכולות אכילה			נסיעה בטוחה ברכב - שימוש ושימוש נכון במושבי בטיחות
נושאים לדיון					השגחה הורית וסביבה בטוחה

קבוצת גיל 5-9

היפגעות בכל הזירות : מעל שליש בבית ובחצר הבית, כחמישית במוסד חינוכי, והשאר בדרך ובמרחב ציבורי

מנגנון היפגעות	נפילות	טביעות	תאונות דרכים		
נתונים עיקריים	הגורם העיקרי. שליש מהמקרים היו נפילות מגובה. 40% מהמקרים היו בבית ובחצר הבית ו- 27% במוסד חינוכי	הסיבה השניה לתמותה. במרחב הציבורי : יותר ממחצית קרו בבריכה, השאר בים ובאגם	בעיקר תאונות דרכים כהולך רגל. כנוסע ברכב : הסיבה השלישית.		
היבטים נוספים		לימודי שחיה והשגחה	הליכה בטוחה וליווי מבוגר		
נושאים לדיון	הליכה בליווי מבוגר, חגירה בבוסטר, הכנה לעצמאות בבית בדרך ובמרחב הציבורי - משחק בטוח, אחריות אישית, שחיה, שימוש בקסדה ורכיבה בטוחה על אופניים וכלל גלגלים קטנים				

קבוצת גיל 10-14

זירות היפגעות עיקריות הן 'דרך' ו'מרחב ציבורי'

מנגנון היפגעות	נפילות	טביעות	תאונות דרכים		
נתונים עיקריים	גורם ראשון לפניות למיון, מעל שליש. כ- 60% מהנפילות קרו במישור, הרוב במוסד חינוך (כ- 40% אחוז), כרבע בבית וכ- 15% במרחב הציבורי.	מנגנון שלישי הגורם לתמותה. כמעט כל המקרים קרו במרחב הציבורי ורובם בים (70%). השאר בבריכה, אגם ונחל	מנגנון ראשון לתמותה תאונות דרכים כנוסע ברכב ולאחריו כהולכי רגל ותאונות במעורבות אופניים		
נושאים לדיון	עצמאות בבית, בדרך ובמרחב הציבורי, לחץ חברתי, הבנת מצבי סיכון והתמודדות איתם, אחריות ושמירה על אחים צעירים, רחצה בטוחה, שימוש בקסדה ורכיבה בטוחה (אופניים וגלגלים קטנים)				

קבוצת גיל 15-17

זירות היפגעות עיקריות הן 'דרך' ו'מרחב ציבורי'

מנגנון היפגעות	נפילות ומכה/חבלה	טביעות	תאונות דרכים		
נתונים עיקריים	כ־213 מהמקרים המובילים למיון. בחלוקה דומה בין זירות הבית, מוסד חינוכי ומרחב ציבורי	מנגנון שני לתמותה. כל המקרים קרו במרחב הציבורי, 60% בית	מנגנון מוביל לתמותה כנוסעים ברכב, ולאחריו כמשתמש ברכב ממונע אחר		
היבטים מגזריים			הגורם העיקרי לתמותה של נערים מהחברה הערבית כנוסעים או כנהגים ברכב		
נושאים לדיון	התנהגות סיכונית, לחץ חברתי, שתיית אלכוהול, שימוש בסמים, נהיגה, רחצה בטוחה, שימוש בקסדה, רכיבה בטוחה על אופניים וכלל גלגלים קטנים וחוקי תעבורה				

- ילדים בקבוצות גיל 0-4 ו-15-17 נמצאים בסיכון הגבוה ביותר להיפגעות ותמותה.
- ילדים בקבוצת גיל 0-4 נפגעים בעיקר בבית וילדים בגילאי 15-17 נפגעים בעיקר בדרך ובמרחב הציבורי.
- ילדים ערבים נמצאים בסיכון גבוה להיפגעות ותמותה ביחס לחלקם באוכלוסיית הילדים. הסיכון של ילדים בדואים למות עקב היפגעות הוא כפול מילדים בכלל היישובים הערביים. ילדים מיישובים בדואים נפגעים יותר בבית ובחצר וילדים מיישובים ערבים אחרים נפגעים בתאונות דרכים.
- ילדים חרדים מתים יותר בתאונות בהשוואה לילדים בכלל היישובים היהודיים.
- בשנים 2010-2015 נצפית מגמה של עליה משמעותית באחוז ובמספר הנפגעים המעורבים בתאונות של אופניים חשמליים/קורקינט חשמלי: מ-43 פצועים ב-2013 ל-419. לפי דו"ח המרכז הלאומי לחקר טראומה - רוכבי אופניים חשמליים שנפצעו הם בעיקר זכרים (84%), ובגילאים צעירים 10-19 (53%).

פרק ב': תוכנית החומש למניעת היפגעות של ילדים

רקע

ילדים ובני נוער נפגעים בגילאים שונים ובמקומות שונים; בבית, בחצר, במרחב הציבורי, בדרך ובבית הספר. הם נפגעים בגלל חוסר מודעות לסכנות, בגלל סביבה שאינה מותאמת אליהם ובגלל התנהגותם שאינה מותאמת לתנאי הסביבה ולסכנות בה. תוכנית החומש גובשה כתוכנית מניעה וצמצום של היפגעות ילדים מתאונות בישראל בכלל ובתחומי סיכון מוגדרים בפרט. התוכנית החינוכית גובשה על בסיס נתוני ההיפגעות וכוללת הירתמות מערכתית של מנהלים ושל יחידות שונות במשרד החינוך: מנהל פדגוגי, מנהל חברה ונוער, חינוך גופני, המדען הראשי, המחוז החרדי, ראמ"ה, שותפויות בין מגזריות ועוד.

מטרות על של התוכנית:

- א. העלאת המודעות לסיכונים
- ב. מתן כלים וידע להתנהגות בטוחה
- ג. עידוד התנהגות בטוחה

תוכנית חינוכית אפקטיבית למניעת היפגעות של ילדים הינה תוכנית מערכתית שבה צוותי החינוך לוקחים אחריות על החינוך לבטיחות, כערך מנחה, מגיל צעיר, הבא לידי ביטוי בסילבוס הפורמאלי והבלתי פורמאלי של בית הספר, ביחסים בין מורים לתלמידים, הורים וכו'. תוכנית חינוכית אפקטיבית אינה חד פעמית, אלא תהליך חינוכי מתמשך, שנוגע בכל תחומי החיים, המחייב התמודדות עם סיטואציות שונות בנסיבות שונות, כחלק מתהליך רכישת מיומנויות.

קהל היעד וסוכני השינוי של התוכנית:

- א. תלמידים, בני נוער וסטודנטים
- ב. הורים
- ג. מנהלים ומחנכים במערכת החינוך
- ד. רשויות מקומיות ובעלויות

תהליך העבודה לגיבוש התוכנית כלל מספר חלקים:

- א. מיפוי עדכני של סיכונים וזירות, על בסיס נתוני היפגעות.
- ב. הגדרת מטרות חינוכיות שיביאו לצמצום היקף הפגיעה והסיכון- בראייה רב גילאית ומערכתית.
- ג. הגדרה של פלטפורמות, תהליכים חינוכיים והזדמנויות להשפעה במסגרת החינוכית הקיימת (תכנון מערכתי של התוכנית).
- ד. היוועצות עם מומחים בבניית התוכנית הכוללת (היקף הפעולות ואופי הפעולות הנדרשות ועוד).
- ה. פיתוח תוכן בהתאמה למיפוי ומבוסס על מספר עקרונות מנחים.

עקרונות מנחים לתוכנית אפקטיבית בחינוך לבטיחות

- תוכנית רלוונטית ומותאמת לסיכונים ולצרכים.
- התייחסות למאפיינים פסיכולוגיים.
- עבודה בשיתופי פעולה.
- מעורבות פעילה של הילדים בבניית התוכנית והטמעתה.
- בחינת הסביבה הפיזית והתאמתה לילדים.
- הגדרת הכללים להתנהגות בטוחה, אכיפה ותמריצים.
- שיפור מיומנויות פיזיות.

תוכנית רלוונטית ומותאמת לסיכונים ולצרכים

בתוכנית לבטיחות אפקטיבית עוסקים בסיכונים אמיתיים ומחברים את התוכנית לחיים האמיתיים, תוך הצגת נתונים והפרכת עמדות ודעות מוטעות לגבי המצב הקיים. התוכנית צריכה להתייחס לכל הסיכונים הקיימים בזמן אמת, מבוססת הערכה אקטיבית של הנתונים ברמה ארצית ומקומית ושל צרכי קהל היעד. נתונים ברמה ארצית ומקומית יכולים לסייע לזהות את מוקדי הסיכון, הגילאים והתחומים, במקביל לצרכים הייחודיים של כל קבוצת גיל ואוכלוסייה. לצורך תוכנית החומש בוצע מיפוי של סיכונים וזירות על פי גילאים והוגדרו מטרות לתוכנית החינוכית. הסיכונים העיקריים שהוגדרו על בסיס הנתונים: טביעה, נפילות פציעות, כוויות, הרעלה, חנק, זה"ב.

פיתוח התוכנית החינוכית צריך להתבצע על בסיס המיפוי ובהתאמה למטרות המחולקות למספר צירים:

- שינוי התנהגותי
- שינוי עמדות
- ידע
- מיומנות
- מודעות

דוגמאות לשיטות הוראה:

הדמיות ומשחקי תפקידים- הדמייה של מעבר חצייה, הדמייה של סיכונים בבית.

התייחסות למאפיינים פסיכולוגיים

בגיבוש התוכנית יש לבחון היבטים פסיכולוגיים שלהם השפעה גדולה בצורה ישירה או עקיפה על התנהגות. תחושה של ביטחון, או של חוסר ערך עצמי, או של מסוגלות עצמית- כל אלו יכולים להוות גורמי סיכון להיפגעות.

כאמצעי עזר לצוותי חינוך גובשו מטרות שתכליתן להביא לשינוי עמדות, בהקשר לסיכונים, מגזרים וגילאים.

לדוגמא: בחינת גישות ועמדות של קבוצת העמיתים, שיש בהם לצמצם את הסיכונים.

עבודה בשיתופי פעולה

תוכנית אפקטיבית מחייבת עבודה בשיתופי פעולה. פיתוח קשרים עם קהילות תומכות כמו משטרה, לוחמי האש, מד"א, רשויות מקומיות ועמותות חינוכיות. בנוסף, עבודה עם הורים, מטפלים וחברים בקהילה הרחבה יותר לצורך קבלת נקודות מבט שונות ולקבלת מידע והדרכה ושיתוף בפיתוח פתרונות. חינוך הורים לצד חינוך תלמידים.

התכנים צריכים לכלול:

הכשרה של צוותי חינוך לעבודה עם ילדים הורים וקהילה כאחד.
אחריות הורית ועיצוב סביבה בטוחה.
יצירת הזדמנויות להקמת קבוצות מנהיגות הורית.
שיתוף ארגונים ובעלי תפקידים בקהילה ליצירת סביבה בטוחה ולהעלאת מעורבות הקהילה בקידום הנושא.

מעורבות פעילה של הילדים בבניית התוכנית והטמעתה

חינוך לבטיחות חייב לכלול מתן הזדמנות לתלמידים לזהות סיכונים ולהעריך אותם ולאחר מכן לתכנן את התנהגותם בצורה שבה יוכלו לנהל או לשלוט בסיכונים. הפיכת הילדים שותפים לתכנון ולביצוע התוכנית, כחוקרים, כמדריכים, כיוזמים פעילות ועוד.

גיבוש תכנים לילדים כלומדים במערכת וכסוכני שינוי במשפחה ובקהילה.

בחינת הסביבה הפיזית והתאמה לילדים

התוכנית חייבת לכלול התייחסות לסביבות החיים של הילדים, לצורך שינוי הסביבה, התאמתה לילדים והפיכת העולם לידידותי לילדים' במוסד החינוכי, בבית, בדרך וכו'. לכן התוכנית החינוכית צריכה לכלול היבטים שונים של חקר הסביבה הפיזית ומתן המלצות לשינוי, שיהפוך את הסביבה לבטוחה יותר.

דוגמאות: סורגים על חלונות, נעילת דלתות של ארונות, גידור בריכת שיחה וכו'.

הגדרת הכללים להתנהגות בטוחה, אכיפה ותמריצים

התוכנית החינוכית צריכה לעודד הגדרה של כללי התנהגות ואמצעים לאכיפה, שהילדים, ההורים והצוות החינוכי רוצים לקחת על עצמם, תוך הבנייה של מודלים ותמריצים להתנהגות בטוחה. מערכת תמריצים זו תאפשר ללומד לזהות את התועלות בטוח הקצר ובטווח הארוך בסביבה תומכת ובטוחה.

לדוגמא:

בבית הספר הגדרת מדיניות, כללי התנהגות בזירה הבית ספרית, שיכולים לצמצם את ההיפגעות.
היפגעות במשפחה או בבית- חוקים של הורים, כללי התנהגות בבית, יש בהם כדי לצמצם את הסיכון לפגיעה.

שיפור מיומנויות פיזיות

התוכנית צריכה לכלול פיתוח מיומנויות פיזיות שיצמצם את הפוטנציאל להיפגעות אישית בסביבות החיים.

לדוגמא: לימוד שחייה כאמצעי לצמצום טביעת ילדים.

מיפוי סיכונים ומטרות

כלי עבודה למפתחי תוכן: טבלאות מיקוד סיכונים ומטרות

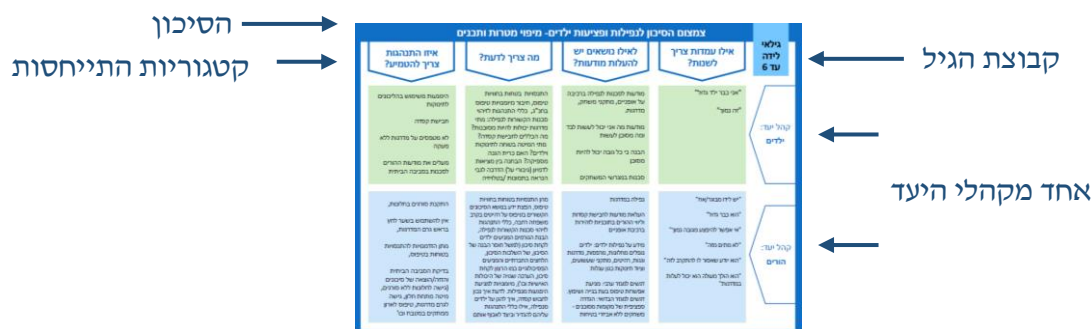
כלי זה נועד לשמש את מפתחי התוכן ואת צוותי החינוך, כמחווך לתכנון וליישום התוכנית. זהו כלי ייעודי אשר יאפשר ראייה מערכתית וספיראלית של התוכנית, על מנת לתת מענה לריבוי הסיכונים, האתגרים, המגזרים והגילאים בתוכנית.

מבנה הכלי

הכלי בנוי ממטריצה של מטרות ודגשים אליהם חשוב להתייחס בפתוח תכני הדרכה ובהעברת פעילויות חינוכיות. הכלי כולל מיפוי מטרות והדגשים בנדבכים שונים:

1. סוג הסיכון: טביעה, נפילות ופציעות, כוויות, הרעלה וחנק, תאונות דרכים.
2. מיקוד על פי גילאים: גילאי לידה עד 6, גילאי בי"ס יסודי, גילאי חט"ב ותיכון.
3. מיקוד על פי קהלי יעד: ילדים, הורים, צוות חינוכי וקהילה.
4. עבור כל מיקוד, מוצגות ארבע קטגוריות להתייחסות: אלו עמדות צריך לשנות? לאילו נושאים יש להעלות את המודעות? מה צריך לדעת? איזה שינוי התנהגותי צריך להטמיע?

תרשים טבלה לדוגמה:

תהליך העבודה

- א. בחירת שכבת גיל (גילאי לידה עד 6, גילאי בית ספר יסודי, גילאי חטיבה ותיכון).
- ב. עיון בסיכונים העיקריים המאפיינים גיל זה (ראו עמודים 14-12 בחוברת זו).
- ג. איתור העמודים הרלוונטיים לשכבת הגיל במפת ההתמצאות להלן:

סיכון\ שכבת גיל	טביעה	נפילות ופציעות	כוויות	הרעלה וחנק	תאונות דרכים
לידה עד 6	20-21	26-27	32-33	38-39	44-45
יסודי	22-23	28-29	34-35	40-41	46-47
חט"ב ותיכון	24-25	30-31	36-37	42-43	48-49

ד. עיון מטרות ובדגשים המכוונים להשפעה על ילדים, צוותי חינוך, הורים, קהילה. זאת משום שהנחת המוצא היא כי בתוכנית חינוך להתנהגות בטוחה:

- צוותי החינוך עוברים הכשרה רלוונטית לסיכונים, מטרות והדגשים
- ההורים מעורבים ומודעים לסיכונים, לעמדות, להתנהגות
- הקהילה מעורבת ושותפה ביצירת השינוי

ה. הגדרת מטרות הפעילות מתוך 4 הקטגוריות (מודעות, ידע, עמדות, התנהגות), בהתאמה לקהל היעד. למשל, פעילות שמטרתה לעצב התנהגות בטוחה, צריכה לקחת בחשבון את העמדות המקובלות בקרב קהל היעד, ולספק תשתית ידע תואמת. באופן זה, ניתן לייצר פעילות המושתתת על הבנה מעמיקה של תפיסות העולם עמן המשתתפים בפעילות מגיעים, להעשיר את הידע בהתאם לצורך, ולעצב התנהגות שתתרום לאורח חיים בטוח ולמודעות לסיכונים.

ו. בחינת העקרונות המנחים לתוכנית אפקטיבית בחינוך לביטחון, עמודים 16-17 בחוברת זו.

- תוכנית רלוונטית ומותאמת לסיכונים ולצרכים.
- התייחסות למאפיינים פסיכולוגיים.
- עבודה בשיתופי פעולה.
- מעורבות פעילה של הילדים בבניית התוכנית והטמעתה.
- בחינת הסביבה הפיזית והתאמתה לילדים.
- הגדרת הכללים להתנהגות בטוחה, אכיפה ותמריצים.
- שיפור מיומנויות פיזיות.

הערה: באתר אגף הבטיחות, כלי זה מצורף כנספח

פירוט עיקרי המשימות ותחומי האחריות שהוגדרו לתוכנית חמש שנתית

- א. מנהל פדגוגי _____ עמ' 51
- ב. מנהל חברה ונוער _____ עמ' 52
- ג. חינוך גופני _____ עמ' 53
- ד. הסברה _____ עמ' 54
- ה. מחקר _____ עמ' 55
- ו. מדידה והערכה _____ עמ' 55
- ז. הקמת מאגר נתוני היפגעות ילדים בישראל _____ עמ' 55

מנהל פדגוגי

א. הכשרת סגלי חינוך

- הכשרת גננות, סייעות (כלל הגנים)
- הדרכה וחניכת גננות (דוברי ערבית וחרדים)
- הכשרת מורים (יסודי, דוברי ערבית וחרדים)
- הכשרת מנהלים (דוברי ערבית וחרדים)
- יום עיון שנתי למנהלי מחלקות גני ילדים וחינוך ברשויות (256 בשנה)

ב. הדרכה והסברה בקרב הורים ותלמידים

- מפגשי הפעלה של הורים ותלמידי הגנים (בגנים ובמגזר הערבי והבדואי בבתי האב)
- מפגשי הורים בגנים (בדואים, ערבים וחרדים)

ג. פיתוח חומרים ותכנים:

- ערכות ומשחקים לצורך הטמעה של מניעת תאונות בבית, בחצר ובמרחב הציבורי
- חומרים כתובים/קורסים מקוונים

ד. קידום אורח חיים בריא:

- ילדים עושים בטיחות בבתי הספר היסודיים
- זיהוי מפגעים במרחב הציבורי/שעות הפנאי (חטיבות ביניים)
- הדרכת אחיות בנושא כוויות וחומרים מסוכנים - (יסודי)
- אקדמיה ברשת
- מרחב פדגוגי
- השבוע הבינלאומי לבטיחות
- ועדת בטיחות בית ספרית ע"ב רכזים חברתי, זה"ב, בטיחות ובטחון, טיולים

ה. שיתופי פעולה מגזר שלישי:

- מיפוי תכניות המקדמות מניעת היפגעות במאגר התוכניות הממוחשב של משרד החינוך (הוספת 'קידום בטיחות ילדים ונוער' למנוע החיפוש של המאגר)
- שותפויות, שולחן עגול - להרחבה ושיפור אפקטיביות התכניות והתאמתן לקידום הבטיחות.
- איתור תכניות קיימות, מותאמות למאפייני המגזר הלא יהודי והגדרתם במאגר התוכניות הממוחשב במסגרת המסלול הירוק (על מנת לעודד שימוש בהן).

ו. פעילות ייחודית של האגף הערבי:

- בחינת אפשרות לפיתוח והכשרת מתנדבות שירות לאומי (750 במגזר הערבי מתוך 2,400 במגזר הלא יהודי) להעברת פעילות בנושא בטיחות ילדים במסגרת מוסדות חינוך (5 שעות במסגרת שבוע ההכשרה לשירות לאומי). הפעילות בשיתוף המנהלת במשרד לביטחון פנים.

מנהל חברה ונוער

א. קיץ בטוח – מצילים חיים:

משצ"ים ומד"צים כמניעים ומובילים למען בטיחות

- הדרכה בבתי הספר היסודיים (4000 משצ"ים, 3000 מדצ"ים פעילים).
- הרחבת הפעילות מזה"ב לכלל נסיבות ההיפגעות (בהתאמה תרבותית ומגזרית).
- הדרכה בבתיים במגזר הבדואי והערבי.

ב. ימי מוקד בבתי הספר לקראת קיץ

- בסימן "ונשמרתם לנפשותיכם" (חטיבות ביניים וחטיבה עליונה).

ג. קייטנות ומסגרות הקיץ כפלטפורמה לקידום בטיחות בקהילה

- תכנית הקייטנה - תחויב ביחידות תוכן חוויתיות בנושא מניעת תאונות.
- מטלה משותפת ילדים והורים - לבחון את הסכנות בסביבה הביתית ולחזור עם המידע אל המסגרת החינוכית (הגעה עם הפעילות לבתי האב).

ד. תנועות וארגוני הנוער מדברים בטיחות עם הקהילה

- רתימת תנועות הנוער וארגוני הנוער לקיום פעילות בנושא מניעת היפגעות ותאונות.
- הטמעה של פעילות משלבת קהילה במסגרת "הגליון על סדר היום" בנושא.
- רתימה והפעלת סטודנטים להדרכה בבתיים בדגש על המגזר הערבי והבדואי.

ה. מעורבות חברתית ומנהיגות צעירה בנושא בטיחות ומניעת היפגעות:

מעורבות חברתית:

- עידוד ביצוע פרויקטים בתחום הבטיחות ומניעת היפגעות.
- דגש על תלמידים עם כישורים בעלי רלוונטיות (שחיינים וכו').

מנהיגות צעירה פעילה בבטיחות:

- ביצוע פרויקטים בתחום הבטיחות ומניעת היפגעות - קבוצה יישובית.

"אתגרים" כפלטפורמה לקידום בטיחות בקהילה:

- במסגרת תכנית "אתגרים" תעלה דרישה להפעלת תכנית רשותית בנושא בטיחות המשלבת הורים, ילדים וקהילה.

חינוך גופני

א. הדרכה והעלאת מודעות בקרב תלמידים

- הרחבת לימודי שחייה תוך מיקוד במגזרים ערבי, בדואי וחרדי.
- חוגי שחייה – הגדלת מספר קבוצות לימודי השחייה
- העברת תכני בטיחות לפני יציאה לחופשות קיץ, סוכות ופסח (דגש על ים, בריכה ומקורות מים).
- תלמידים כנאמני בטיחות בחינוך גופני (הובלת פעילויות ברמה השכבתית והבית ספרית).
- תוכניות מעורבות חברתית בנושא בטיחות בחינוך הגופני בתיכונים.
- תחרות כרזות בנושא בטיחות בחינוך הגופני.

ב. הכשרה וחניכת סגלי מערכת החינוך:

- ימי עיון בטיחות למורים לספורט (אחת לשנתיים).
- הטמעה של נהלי הבטיחות בחינוך הגופני ע"י המפקחים.
- פיתוח חומרי הדרכה :
  - פיתוח ערכה בנושא בטיחות למורה לחינוך הגופני.
  - פיתוח ערכת הדרכה לקיץ בטוח (דגש על התנהגות נכונה ליד מקורות מים).

ג. תחומים נוספים:

- עדכון חוזר מנכ"ל בטיחות בנושא חני"ג

הסברה

א. קמפיינים ופעילות הסברה במסגרת התכנית הלאומית

- קמפיינים מערכתיים במסגרת התכנית הלאומית לבטיחות ילדים.
- השתלבות המשרד בצוות ההסברה הבין משרדי והשפעה על תכניות ההסברה.
  - קמפיין בנושא מניעת שכחת ילדים ברכבים - הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים
  - השתתפות בקמפיין בינ"ל למניעת היפגעות מהתהפכות רהיטים לילדים - משרד הכלכלה
  - קמפיין בנושא מניעת כוויות בילדים – משרד הבריאות

ב. קמפיינים נדרשים מבחינת משרד החינוך

קיצ בטוח:

- מניעת תאונות דרכים
- התנהגות בטוחה ליד מקורות מים ומניעת טביעות
- משחקים מסוכנים
- השארת ילדים ברכב

ג. דגשים למגזרים

- דוברי ערבית בדגש על המגזר הבדואי – מניעת אירועי דריסה בסביבת הבית, מניעת היפגעות מנפלים של תחמושת, כוויות
- חרדים – כוויות והשגחה הורית

ד. הסברה במסגרת שיתופי פעולה עם משרדים נוספים

- משרד הפנים – רחצה (לקראת הקיץ)
- משרד הכלכלה - משחקים מסוכנים (פורים)
- כב"א – שריפות (חנוכה/ ל"ג בעומר)

מחקר

- ביצוע סקירה ספרותית בנושא למידה מהצלחות – הטמעת תרבות של בטיחות, תהליכים ותוכניות במוסדות חינוך (יבוצע בתשע"ט).

מדידה והערכה

- מדידה של היבטים הקשורים לתפיסת הבטיחות במוסדות החינוך, במסגרת המיצ"ב הבית ספרי (כיתות ה-יא, 1/3 מבתיה"ס).
- שילוב מדדי בטיחות והיפגעות ילדים בתמונה החינוכית של בתי הספר והרשויות.
- שילוב נושא הבטיחות והיפגעות ילדים בקריטריונים לפרס החינוך היישובי/בית ספרי.
- ביצוע מחקר להערכת איכות התוכניות המופעלות במשרד החינוך בנושא. בחינת תפיסת הבטיחות בבתי הספר ובחינת תכניות התערבות מהותיות ו/או רחבות היקף (שלב א' - זיהוי תכניות הדורשות הערכה ותחילת גיבוש תכניות הערכה).

הקמת מאגר נתוני היפגעות ילדים בישראל

- ייעול והסדרת איסוף הנתונים במסגרת מערכת החינוך (בהתאמה לסטנדרטים מקובלים לקידוד נתוני היפגעות ילדים).
- חיבור למקורות נתוני היפגעות ילדים מחוץ למערכת החינוך.
- פיתוח כלי ניהול מבוססי נתונים לסיוע בקביעת מדיניות בנושא ניהול הבטיחות.
- ניתוח הנתונים לפי פרמטרים רלוונטיים על מנת להרחיב את ההבנה של תופעת היפגעות ילדים במערכת החינוך ובזירות נוספות ולמקד את הפעילויות שיבוצעו.
- הפצת המידע לכלל הגורמים הרלוונטיים, מנהלי מוסדות, רשויות, מטה המשרד.